

Analysis of the Impact of Sports Diplomacy and International Communication on the Professional Development and Global Standing of Football Referees

- Mohammad Teymouri** Department of Physical Education, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
- Mohammadali Noudehi*** Department of General Education Courses, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran.
- Mojtaba Ahmadi** Department of Physical Education and Sport Sciences, BG.C., Islamic Azad University, Bandar Gaz, Iran.
- Zynalabedin Fallah** Department of Physical Education, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
- Taher Bahlakeh** Department of Physical Education, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

Abstract

Sports diplomacy and international communication, as two strategic components, can play a decisive role in enhancing the professional development and global standing of football referees. Accordingly, this study aimed to identify the factors influencing the professional development and international status of Iranian football referees, with a specific emphasis on diplomacy and international communication. The research was qualitative in nature, employing a thematic analysis approach. The statistical population included international football referees, officials of the Football Federation (current and former), referee coaches and experts, sports media managers, specialists in international communication and sports diplomacy, as well as university professors in the fields of media and sport management, all selected through purposive sampling (20 participants). The criterion for concluding the interviews was reaching theoretical saturation. Data were collected using semi-structured interviews, and the validity of the instrument was confirmed

* Corresponding Author: mohammadali.noudehi@gau.ac.ir

How to Cite: Teymouri, M., Noudehi, M., Ahmadi, M., Fallah, Z. & Bahlakeh, T. (2026). Analysis of the Impact of Sports Diplomacy and International Communication on the Professional Development and Global Standing of Football Referees. *Journal of Sustainable Development in Sport Management*, 6(15), 112-140

through expert review and inter-coder agreement. Data analysis was conducted through thematic analysis. Based on the conceptual framework derived, the research model included four axial codes, ten categories, and sixty initial codes. The findings revealed that sports diplomacy directly facilitates international communication and, consequently, influences the professional development of football referees. Moreover, effective international communication contributes to elevating referees' global status and increasing their career opportunities worldwide. Diplomatic and cultural relations in the field of sports lead to the international recognition of referees and open new pathways for them. Finally, the study concludes that paying attention to the role of media in promoting and supporting referees can significantly enhance their global standing and ensure their more effective presence in international arenas.

Extended Abstract

Introduction

Refereeing is a challenging, exciting and important profession. This is especially true in sporting events due to the competitive nature and spirit of the sport. In contrast, referees at sporting events are often faced with incivility, disrespect, mistreatment and many negative consequences. The job of refereeing in all sports is also always accompanied by stress and anxiety. It often seems that refereeing is not popular. In fact, interpretation of refereeing by coaches and players has always been negative. Winning coaches and players rarely point to the quality of refereeing, but coaches and players who lose a match attribute at least part of their loss to poor refereeing. In addition, the lack of effective professional networking and the lack of training programs that meet international standards have prevented many talented referees from demonstrating their skills and capabilities at the world level. Therefore, the main issue of the present study is to understand how sports diplomacy and international communication can help in the professional development and promotion of the global status of Iranian football referees. Identifying the existing challenges and providing practical solutions for the optimal utilization of international capacities is a fundamental step to strengthen the position of Iranian referees in the global arena and increase the effectiveness of their presence in international federations and competitions.

Methods and Material

The present study was qualitative and conducted with a thematic analysis approach. The thematic analysis method was based on the six stages of Braun and Clarke (2006). The statistical population included individuals and groups related to sports diplomacy, international relations, and football refereeing. Participants included:

International football referees: At least 5 years of refereeing experience in continental and global competitions.

Football federation officials (present and past): With managerial or executive experience in international affairs or refereeing.

Coaches and refereeing experts: With at least 5 years of teaching or analytical experience at the national/international level.

Sports media managers: Active in official or digital media who have covered and analyzed refereeing.

International relations and sports diplomacy specialists: Individuals with experience in official inter-country sports interactions, membership in international committees, or participation in diplomatic projects.

University professors in the field of sports management and media: With research or teaching experience in related fields.

According to the purposive sampling method, interviews continued until theoretical saturation was reached (20 people). Selection criteria included at least 5 years of work experience in related fields, access to specialized information, and participation in international projects and events.

Results and Discussion

Based on the conceptual framework extracted, the research model consisted of 4 core codes, 10 categories, and 60 initial codes. The results showed that sports diplomacy directly facilitates international communication and, as a result, has an impact on the professional development of football referees. Also, effective international communication enhances the global status of referees and increases their job opportunities at the global level. Diplomatic and cultural communications in the field of sports make referees known at the international level and open new paths for them. Finally, paying attention to the role of the media in introducing and supporting referees can help enhance their global status and more effective presence in international arenas.

Conclusion

The main objective of this study was to analyze the impact of sports diplomacy and international communication on the professional development and global status of football referees. The results of this study showed that sports diplomacy plays a pivotal role in the professional development of referees by facilitating international communication and creating constructive interactions between referees, federations and sports institutions. This diplomacy can pave the way for referees to progress and enhance their position in the global arena by holding joint events, creating educational opportunities and exchanging experiences. Given these findings, it can be concluded that sports diplomacy and international relations are vital tools for facilitating the professional development of football referees and enhancing their position at the global level. Therefore, it is recommended that sports institutions and football federations help to enhance the global status of referees by creating appropriate infrastructure for international interactions, supporting the presence of referees in global training programs and using the capacity of the media. Ultimately, success in this area will not only lead to the professional development of referees, but will also play a significant role in improving the international image of the country's sport. Finally, it is worth noting that the present study faced some limitations, including that this study focused specifically on football and its referees, and the results and frameworks

extracted may not be directly generalizable to other sports with different structures, policies, and conditions. In addition, limited access to the actual interactions of Iranian referees with international federations and institutions due to political constraints and sanctions has limited the possibility of fully examining the role of sports diplomacy in professional development. The research sample mainly included well-known and active referees and did not include the experiences of young or lesser-known referees.

Acknowledgments

This article is extracted from the doctoral dissertation with the guidance and advice of the author's professors. We would like to thank everyone who helped us with this study.

Keywords: sports diplomacy, international communication, football referees, football federation

شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای و جایگاه جهانی داوران فوتبال ایران با تأکید بر دیپلماسی و ارتباطات بین‌المللی

گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

محمد تیموری

گروه دروس عمومی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران.

محمدعلی نوده‌ی *

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.

مجتبی احمدی

گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

زین العابدین فلاح

گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

طاہر بهلکه

چکیده

دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی به‌عنوان دو مؤلفه راهبردی می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای حرفه‌ای و جهانی داوران فوتبال ایفا کنند. در همین راستا، این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای و جایگاه جهانی داوران فوتبال ایران با تأکید بر دیپلماسی و ارتباطات بین‌المللی انجام شد. تحقیق از نوع کیفی با رویکرد تحلیل تماتیک انتخاب شد. جامعه آماری شامل داوران بین‌المللی فوتبال، مسئولین فدراسیون فوتبال (حاضر و گذشته)، مربیان و کارشناسان داوری، مدیران رسانه‌ای ورزشی، متخصصان روابط بین‌الملل و دیپلماسی ورزشی و نیز اساتید دانشگاهی حوزه رسانه و مدیریت ورزشی بود که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند (۲۰ نفر). ملاک اتمام مصاحبه‌ها رسیدن به اشباع نظری بود. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود و روایی آن براساس نظر خبرگان و توافق بین مصححان تأیید شد. تحلیل داده‌ها با روش تحلیل مضمون صورت گرفت. براساس چارچوب مفهومی استخراج‌شده، مدل پژوهش شامل ۴ کد محوری، ۱۰ مقوله و ۶۰ کد اولیه بود. نتایج نشان داد که دیپلماسی ورزشی به‌طور مستقیم روابط بین‌المللی را تسهیل می‌کند و در نتیجه بر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال تأثیرگذار است. همچنین، ارتباطات مؤثر بین‌المللی موجب ارتقای جایگاه جهانی داوران و افزایش فرصت‌های شغلی آن‌ها در سطح

* نویسنده مسئول: mohammadali.noudehi@gau.ac.ir

جهانی می‌شود. ارتباطات دیپلماتیک و فرهنگی در عرصه ورزش باعث شناخته‌شدن داوران در سطح بین‌المللی و گشایش مسیرهای جدید برای آنان می‌گردد. در نهایت، توجه به نقش رسانه‌ها در معرفی و حمایت از داوران می‌تواند به ارتقای جایگاه جهانی و حضور مؤثرتر آنها در عرصه‌های بین‌المللی کمک کند.

کلیدواژه‌ها: دیپلماسی ورزشی، ارتباطات بین‌المللی، داوران فوتبال، فدراسیون فوتبال.

مقدمه

قضاوت و داوری^۱ شغلی چالش‌برانگیز، پرهیجان و مهم است. این موضوع به‌ویژه در رویدادهای ورزشی به دلیل ماهیت و روح مبارزه‌طلبی ورزش نمود بیشتری پیدا می‌کند. در مقابل داوران رویدادهای ورزشی عمدتاً با نام‌لایمتی‌ها، بی‌احترامی‌ها، بدرفتاری‌ها و بسیاری از عوارض منفی روبه‌رو هستند (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین شغل داوری در تمام رشته‌های ورزشی همیشه با استرس و اضطراب همراه است. اغلب به نظر می‌رسد که طرفداران داوری کم باشند. در واقع همیشه تعبیر و تفسیر مریان و بازیکنان از عملکرد داوری منفی بوده است. مریان و بازیکنان برنده به‌ندرت به کیفیت مطلوب داوری اشاره می‌کنند اما مریان و بازیکنانی که مسابقه را باختند حداقل بخشی از باخت خود را به ضعف داوری نسبت می‌دهند (صادقی کلانی و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین، اگر داور در دنیای ورزش عملکرد خوبی نداشته باشد تمامی انتقادات به‌سوی او می‌رود درحالی‌که اگر داوران بهترین عملکرد خود را در مسابقه نشان دهند بازهم به‌صورت شایسته مورد توجه قرار نمی‌گیرند (ظریف و همکاران، ۲۰۱۵). باین‌حال، داوران بعد از مریان و بازیکنان، رکن سوم مسابقات ورزشی را تشکیل می‌دهند که درعین‌حال دشوارترین وظایف ورزشی را بر عهده دارند. قضاوت خوب سبب تسهیل در یک رویداد ورزشی می‌شود زیرا نتیجه مسابقه را بر مهارت‌های بازیکنان و تاکتیک‌های تیمی متکی می‌کنند درحالی‌که قضاوت ضعیف از ارزش رویداد می‌کاهد و لذت بازیکنان، مریان و تماشاگران را از مسابقه کم می‌کند (فغانی و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین داوران نقش‌های متعدد و مختلفی در جریان برگزاری رویدادهای ورزشی دارند که با افزایش ارزش و گستردگی مسابقات این نقش‌ها اهمیت بیشتری به خود می‌گیرد (لقمانی و همکاران، ۲۰۲۱). در این راستا و برای بهبود مدیریت جریان بازی، محققان در پژوهش‌های خود شایستگی‌هایی را برای داوران عنوان کرده‌اند. در این راستا لقمانی و همکاران (۲۰۲۱) بیان داشتند که داوری دارای ویژگی‌های اصلی یک حرفه از جمله تنوع مهارت، وظایف، تخصص و هویت وظیفه است. فغانی و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که داوران فوتبال باید دارای صلاحیت‌های مدیریتی، روان‌شناختی، اجتماعی، دانشی، جسمانی و میدانی باشند. همچنین امامی و همکاران (۲۰۲۲) شایستگی‌های جامعه‌شناختی، مدیریتی، روان‌شناختی، جسمانی، زمینه‌ای، تکنیکی و دانشی را به‌عنوان

مهم‌ترین شایستگی‌های داوران فوتبال حرفه‌ای برشمردند. به باور ریدینگر^۱ و همکاران (۲۰۱۷) تجارب مناسب، آگاهی عمیق از قوانین بازی، آمادگی جسمانی، توانایی ذهنی، مدیریت بازیکنان و مربیان، ارتباط با همکاران، تصمیم‌گیری سریع و توانایی مقابله با استرس از جمله توانایی‌هایی است که داوران باید از آن‌ها برخوردار باشند. آراگوئه پینا^۲ و همکاران (۲۰۱۸) و آراگوئه پینا و همکاران (۲۰۱۹) آمادگی فردی، آماده‌سازی بازی و مدیریت بازی را به‌عنوان سه مضمون اصلی برمی‌شمارند که داوران باید داشته باشند.

از سوی دیگر، با توجه به پیشرفت فوتبال در دنیای امروزی، باید برای رشد و ارتقای داوری و قضاوت در این ورزش، داوری و قضاوت همپای فوتبال رشد و ترقی نماید تا با دانش و آگاهی سبب بهبود و ارتقای کیفی این ورزش و تضمین‌کننده سلامت و امنیت محیط بازی شود (دل^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). طبق آمار فیفا، ۱/۳ میلیون داور در جهان، مسابقات را برای ۶۰۰ هزار باشگاه با ۴ میلیون تیم عضو آن در هفته قضاوت می‌کنند (وب^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). در این راستا پارپا و میچلیدز^۵ (۲۰۲۲) در پژوهش خود نشان دادند که داوری فوتبال یک کار چالش‌برانگیز است که مستلزم پرداختن به نیازهای فیزیکی، فیزیولوژیکی و شناختی بالایی است. استرادا^۶ و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیق خود بر اهمیت آموزش متغیرهای روان‌شناختی برای ارتقای عملکرد بهتر و نیاز به ارتقای برنامه‌های آموزشی برای مدیریت کارآمد هیجانی و پیشگیری از سندرم ناشی از خستگی که بر سلامت داوران تأثیر می‌گذارد، تأکید کردند. پلوساز^۷ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند که زبان بدن، آمادگی جسمانی، نوع صحبت کردن، خندیدن، ظاهر و استایل داور بر کیفیت تعاملات داور تأثیر مثبت و معنادار دارد. آراگوئه پینا و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود مؤلفه‌های اساسی عملکرد عالی داوران را سه شاخص آمادگی فردی، آمادگی برای مسابقه و مدیریت بازی برشمردند.

باین‌حال، داوری فوتبال که یکی از ارکان اصلی مدیریت مسابقات و تضمین عدالت ورزشی است، به دلیل ماهیت حساس و تخصصی خود نیازمند توسعه حرفه‌ای مداوم است.

-
1. Ridinger
 2. Aragão e Pina
 3. Dell
 4. Webb
 5. Parpa & Michaelides
 6. Estrada
 7. Płoszaj

با توجه به اینکه داوران در مسابقات بین‌المللی نمایندگان کشور خود نیز محسوب می‌شوند، عملکرد و جایگاه آنان می‌تواند بازتابی از قدرت و اعتبار ورزشی کشور باشد (پونکین و لاپتوا، ۲۰۲۳). از این رو، ارتقای جایگاه جهانی داوران فوتبال به عواملی چون دیپلماسی ورزشی، تبادل دانش و تجربه بین‌المللی و ارتباطات مؤثر با نهادهای ورزشی جهانی وابسته است. دیپلماسی ورزشی در دهه‌های اخیر به عنوان ابزاری قدرتمند برای تقویت ارتباطات بین‌المللی و ارتقای جایگاه کشورها در صحنه جهانی شناخته شده است (ماروات^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). ورزش، با ماهیت فراملی و قدرت تأثیرگذاری بر فرهنگ‌ها و جوامع، بستری بی‌نظیر برای تبادل فرهنگی، تقویت روابط بین‌المللی و دستیابی به اهداف استراتژیک کشورها فراهم کرده است. در این میان، فوتبال به عنوان پرطرفدارترین ورزش جهان، جایگاه ویژه‌ای در دیپلماسی ورزشی دارد و نقش مؤثری در گسترش روابط بین‌المللی ایفا می‌کند (آراس و اوزل^۳، ۲۰۲۴). مطالعه سانتوس^۴ و همکاران (۲۰۲۵) بر داوران زن فوتبال در پرتغال و اسپانیا نشان داد که فرصت‌های آموزش تخصصی، حمایت ساختاری فدراسیون‌ها و ایجاد مسیرهای شغلی روشن، نقش کلیدی در پیشرفت حرفه‌ای و افزایش انگیزه داوران ایفا می‌کنند و محدودیت‌های فرهنگی و جنسیتی می‌تواند مانع رشد حرفه‌ای آنان شود. کللند^۵ (۲۰۲۱) با تمرکز بر سوءرفتار و حمایت‌های سازمانی، اهمیت سیاست‌های حفظ احترام و کاهش آزار و فشارهای روانی را در نگهداشت داوران برجسته کرد و نشان داد که نبود حمایت و سیاست‌های روشن باعث کاهش رضایت شغلی و ترک شغل داوران می‌شود. از سوی دیگر، وب (۲۰۲۲) با بررسی روند تحقیقات داوری، تأکید کرد که مطالعات اخیر باید به جای تمرکز صرف بر عملکرد، به بررسی ابعاد روان‌شناختی، انگیزشی و اجتماعی داوران و نقش تعاملات بین‌المللی در پیشرفت حرفه‌ای آنان توجه داشته باشند. هافمن^۶ و همکاران (۲۰۲۴) چارچوب مدیریت بازی را ارائه کردند که ضمن تمرکز بر عملکرد داور، مسیر توسعه حرفه‌ای را با مؤلفه‌هایی مانند تصمیم‌گیری، کنترل بازی و مدیریت فشار رقابتی ساختارمند می‌کند. همچنین جولی و پررونیل^۷ (۲۰۲۵) با تحلیل داوری فوتبال در مدارس

-
1. Ponkin & Lapteva
 2. Marwat
 3. Aras
 4. Santos
 5. Cleland
 6. Hoffmann
 7. Joly & Perreau-Niel

فرانسه طی چهار دهه، نشان دادند که ایجاد سیستم آموزشی منسجم، نقش اساسی در تولید و حفظ داوران متخصص و تقویت جایگاه ملی و بین‌المللی آنان دارد. مطالعاتی مانند لیو^۱ و همکاران (۲۰۲۵) و واسلیکا^۲ و همکاران (۲۰۲۵) بر نقش تعاملات اجتماعی، اعتماد سازمانی و انگیزه در رضایت شغلی داوران تأکید دارند و نشان می‌دهند که شبکه‌های حمایتی و مشارکت در فعالیت‌های بین‌المللی می‌توانند اثر مثبت قابل توجهی بر استمرار و پیشرفت حرفه‌ای داوران داشته باشند. مطالعه آلینده و وب^۳ (۲۰۲۴) نیز عوامل مؤثر بر آغاز و ادامه حرفه داوران در اروپا را شناسایی کرد و بر اهمیت سیاست‌های جذب و نگهداشت و ارتقای انگیزه‌های فردی و سازمانی تأکید نمود. بایراکداراوغلو^۴ و همکاران (۲۰۲۴) نیز نشان دادند که رضایت شغلی و هویت سازمانی داوران، ارتباط مستقیمی با تعهد و پایداری حرفه‌ای آنان دارد و مدیریت حرفه‌ای، آموزش مستمر و فرصت‌های بین‌المللی، کلید ارتقای جایگاه جهانی است. در عین حال، پیشینه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دیپلماسی ورزشی می‌تواند از طریق برگزاری رویدادهای مشترک، برنامه‌های آموزشی بین‌المللی و توسعه همکاری‌ها با فدراسیون‌های جهانی، به بهبود توانمندی‌های حرفه‌ای و افزایش اعتبار داوران در سطح جهانی کمک کند (ماتوینکو و گریشووک^۵، ۲۰۲۴). از سوی دیگر، ارتباطات بین‌المللی، با ایجاد فرصت‌های یادگیری، شبکه‌سازی و تعامل فرهنگی، بستری برای رشد حرفه‌ای داوران فراهم می‌کند (وب و همکاران، ۲۰۲۳).

با وجود توانمندی داوران فوتبال ایران، توسعه حرفه‌ای و ارتقای جایگاه جهانی آنان با محدودیت‌های ساختاری و اجرایی مواجه است. به‌عنوان مثال، داورانی مانند «فریدون اصفهانیان» و «علیرضا فغانی» در سال‌های گذشته با استعداد و مهارت خود توانستند در رقابت‌های بین‌المللی مانند جام جهانی و لیگ قهرمانان آسیا حضور یابند اما تعداد چنین فرصت‌هایی برای دیگر داوران ایرانی محدود است. تحریم‌ها و محدودیت‌های ارتباطی باعث شده است که اعزام داوران به مسابقات بین‌المللی، حضور در کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی فیفا و یوفا و تعامل با نهادهای بین‌المللی به‌طور مستمر انجام نشود. علاوه بر این، فقدان شبکه‌سازی حرفه‌ای مؤثر و کمبود برنامه‌های آموزشی منطبق با استانداردهای جهانی،

-
1. Liu
 2. Vasilica
 3. Aliende & Webb
 4. Bayrakdaroglu
 5. Matviyenko & Gryshuk

باعث شده است که بسیاری از داوران مستعد نتوانند مهارت‌ها و قابلیت‌های خود را در سطح جهانی نشان دهند. بنابراین، مسئله اصلی پژوهش حاضر درک این است که چگونه دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی می‌توانند به توسعه حرفه‌ای و ارتقای جایگاه جهانی داوران فوتبال ایران کمک کنند. شناسایی چالش‌های موجود و ارائه راهکارهای عملی برای بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های بین‌المللی، گامی اساسی برای تقویت جایگاه داوران ایرانی در عرصه جهانی و افزایش اثربخشی حضور آنان در فدراسیون‌ها و رقابت‌های بین‌المللی به شمار می‌رود.

روش

پژوهش حاضر از نوع کیفی و با رویکرد تحلیل مضمون انجام گرفت. روش تحلیل مضمون بر پایه مراحل شش‌گانه براون و کلارک (۲۰۰۶) صورت گرفت:

- ۱) آشنایی با داده‌ها (بازخوانی چندباره متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌برداری).
 - ۲) تولید کدهای اولیه (استخراج مفاهیم کلیدی از عبارات مصاحبه‌شوندگان).
 - ۳) جست‌وجوی مضامین (گروه‌بندی کدها در قالب مقوله‌ها).
 - ۴) بازبینی مضامین (بررسی ارتباط و همپوشانی کدها).
 - ۵) تعریف و نام‌گذاری مضامین (استخراج معنای محوری هر مضمون).
 - ۶) نگارش گزارش نهایی (تبیین یافته‌ها و ارتباط آن‌ها با اهداف پژوهش).
- جامعه آماری شامل افراد و گروه‌های مرتبط با دیپلماسی ورزشی، ارتباطات بین‌المللی و داوری فوتبال بود. معیارهای عملیاتی انتخاب عبارت بودند از:
- داوران بین‌المللی فوتبال: حداقل ۵ سال سابقه قضاوت در مسابقات قاره‌ای و جهانی.
 - مسئولین فدراسیون فوتبال (حال و گذشته): دارای تجربه مدیریتی یا اجرایی در امور بین‌الملل یا داوری.
 - مربیان و کارشناسان داوری: با حداقل ۵ سال تجربه آموزشی یا تحلیلی در سطح ملی/بین‌المللی.
 - مدیران رسانه‌ای ورزشی: فعال در رسانه‌های رسمی یا دیجیتال که پوشش و تحلیل داوری را انجام داده‌اند.

- متخصصین روابط بین‌الملل و دیپلماسی ورزشی: افرادی با تجربه در تعاملات رسمی ورزشی میان‌کشوری، عضویت در کمیته‌های بین‌المللی یا مشارکت در پروژه‌های دیپلماتیک.
- اساتید دانشگاهی حوزه مدیریت ورزشی و رسانه: با سابقه پژوهشی یا آموزشی در زمینه‌های مرتبط.

با توجه به روش نمونه‌گیری هدفمند، انجام مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت (۲۰ نفر). این افراد از بخش‌های مختلف شامل داوران بین‌المللی فوتبال، مسئولین فدراسیون‌ها، مربیان و کارشناس‌های داوری، مدیران رسانه‌ای ورزشی، متخصصین روابط بین‌الملل و دیپلماسی ورزشی و اساتید دانشگاهی انتخاب شده‌اند. معیارهای انتخاب شامل تجربه کاری حداقل ۵ سال در حوزه‌های مرتبط، دسترسی به اطلاعات تخصصی و مشارکت در پروژه‌ها و رویدادهای بین‌المللی بوده است.

ابزار پژوهش شامل مصاحبه (نیمه‌ساختارمند) بود. نمونه‌ای از پرسش‌های کلیدی عبارت بودند از:

- به نظر شما مهم‌ترین موانع ارتقای داوران فوتبال ایران در سطح جهانی چیست؟
- نقش دیپلماسی ورزشی در توسعه حرفه‌ای داوران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
- رسانه‌ها تا چه حد می‌توانند در معرفی و ارتقای جایگاه داوران نقش داشته باشند؟
- تجربه شما از ارتباط با نهادهای بین‌المللی و تأثیر آن بر داوری چه بوده است؟
- چه راهکارهایی برای تقویت شبکه‌سازی و آموزش بین‌المللی داوران پیشنهاد می‌کنید؟

قبل از انجام هر مصاحبه، مصاحبه‌های قبلی تحلیل شده و مبنای مصاحبه جدید قرار می‌گرفتند. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی سنجی کیفی ذکر شده کنترل و مطلوب ارزیابی شد.

جدول ۱. اعتبار و قابلیت اطمینان به نتایج

نتیجه	روش ارزیابی	توضیحات	شاخص
تأیید شده	بررسی تطابق سؤالات با مقولات اصلی و زیرمجموعه‌های آنها	بررسی میزان ارتباط و تطابق سؤالات مصاحبه با اهداف پژوهش	روایی محتوایی
تأیید شده	بررسی اینکه آیا مفاهیم به‌درستی به‌طور عملی و نظری تبیین شده‌اند	اعتبار و دقت مفاهیم و مفروضات پژوهش	روایی سازه

شاخص	توضیحات	روش ارزیابی	نتیجه
روایی صوری	ارزیابی تخصصی محتوای ابزارها (سؤالات مصاحبه) توسط متخصصان	نظرخواهی از متخصصان و کارشناسان حوزه داوری و دیپلماسی ورزشی	تأیید شده
پایایی میان کدها	میزان سازگاری و توافق بین کدهای مختلف در تحلیل داده‌ها	بررسی توافق بین کدگذارها	۸۵٪ توافق
پایایی درون کدها	قابلیت تکرار تحلیل داده‌ها توسط یک فرد در مقاطع مختلف زمانی	استفاده از دو بار کدگذاری توسط پژوهشگر و مقایسه نتایج	تأیید شده
پایایی آزمون-بازآزمایی	اعتبار نتایج در گذر زمان	انجام مصاحبه‌های مشابه در بازه‌های زمانی مختلف و بررسی تطابق نتایج	تأیید شده
ثبات	توانایی پژوهشگر در حفظ ثبات در طول فرآیند جمع‌آوری داده‌ها	استفاده از روش‌های استاندارد در تمام مراحل تحقیق	تأیید شده
تنوع نمونه	انتخاب نمونه‌های مختلف و متنوع برای پوشش دیدگاه‌های مختلف	استفاده از نمونه‌های هدفمند از داوران بین‌المللی، فدراسیون‌ها و رسانه‌ها	تأیید شده

مأخذ: یافته‌های پژوهش

گردآوری داده‌ها در این پژوهش طی یک فرآیند شش‌ماهه، از اردیبهشت تا مهر ۱۴۰۳ انجام شد. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود که با روش‌های زیر اجرا شد:

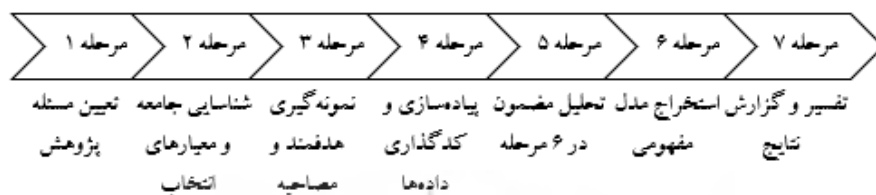
مصاحبه‌های حضوری و تلفنی: مصاحبه‌ها به دو صورت حضوری و تلفنی انجام شد. برای مصاحبه‌های حضوری، جلسات در محیطی آرام و بدون حواس‌پرتی برگزار شد تا شرکت‌کنندگان بتوانند آزادانه دیدگاه‌ها و تجربیات خود را بیان کنند و در مواردی که امکان ملاقات حضوری فراهم نبود، مصاحبه‌ها از طریق تماس تلفنی انجام شد.

مدت زمان مصاحبه‌ها: مدت زمان هر مصاحبه بسته به عمق موضوع و میزان پاسخگویی شرکت‌کننده بین ۲۰ تا ۶۰ دقیقه متغیر بود و پژوهشگر در طول مصاحبه‌ها تلاش کرد تا فضایی باز و غیررسمی ایجاد کند تا شرکت‌کنندگان احساس راحتی کرده و جزئیات بیشتری ارائه دهند. از این تعداد، ۱۴ مصاحبه به صورت حضوری و ۶ مصاحبه به صورت مجازی انجام شد.

مستندسازی و ضبط مصاحبه‌ها: تمامی مصاحبه‌ها با اجازه شرکت‌کنندگان ضبط و سپس به متن مکتوب تبدیل شد و در مواردی که شرکت‌کننده با ضبط مصاحبه موافقت نکرد، پژوهشگر از طریق یادداشت‌برداری دقیق اطلاعات را ثبت کرد.

انتخاب زمان و مکان مصاحبه‌ها: زمان برگزاری مصاحبه‌ها با هماهنگی قبلی و متناسب با شرایط شرکت کنندگان تنظیم شد و مکان انجام مصاحبه‌های حضوری شامل محیط‌های کاری، خانه یا مکان‌های عمومی با حفظ حریم خصوصی بود. مراحل انجام پژوهش حاضر در شکل ۱ آورده شده است:

شکل ۱. مراحل انجام پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش

یافته‌ها

جدول ۲ اطلاعات جمعیت‌شناختی مربوط به ۲۰ نفر از مشارکت کنندگان پژوهش را ارائه می‌دهد. این اطلاعات شامل جنسیت، تحصیلات، سن، سابقه کاری، تحصیلات و سمت شغلی افراد است.

جدول ۲. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت کنندگان

ردیف	جنسیت	سن	رشته فعالیت	تخصص/نقش	مدت زمان فعالیت
۱	مرد	۴۵	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی / درجه بین‌المللی فیفا	۱۵ سال
۲	مرد	۴۰	مسئول فدراسیون فوتبال	مدیر اجرایی فدراسیون	۱۲ سال
۳	مرد	۳۸	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی / درجه بین‌المللی فیفا	۱۰ سال
۴	مرد	۵۰	مربی داوری فوتبال	داور بین‌المللی / درجه بین‌المللی فیفا	۲۰ سال
۵	مرد	۳۵	مدیر رسانه‌ای ورزشی	مدیر رسانه	۸ سال
۶	مرد	۴۲	استاد دانشگاه مدیریت ورزشی	استاد دانشگاه (استادیار/۵ سال سابقه اجرایی در فوتبال)	۱۴ سال

ردیف	جنسیت	سن	رشته فعالیت	تخصص/نقش	مدت زمان فعالیت
	مرد	۴۷	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی فوتبال / درجه بین‌المللی فیفا	۱۷ سال
	مرد	۴۰	کارشناس داوری فوتبال	کارشناس داوری	۱۳ سال
	مرد	۴۶	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی / درجه بین‌المللی فیفا	۱۸ سال
	مرد	۴۹	مدرس داوری فوتبال	مدرس داوری / درجه بین‌المللی فیفا	۱۹ سال
	مرد	۳۶	مدیر رسانه‌ای ورزشی	مدیر رسانه	۹ سال
	زن	۴۱	استاد دانشگاه (رسانه)	استاد دانشگاه (استادیار) / ۷ سال سابقه اجرایی در فوتبال	۱۵ سال
	مرد	۴۴	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی / داور فیفا	۱۶ سال
	مرد	۳۹	کارشناس داوری فوتبال	کارشناس داوری	۱۱ سال
	مرد	۳۷	استاد دانشگاه مدیریت ورزشی	استاد دانشگاه (استادیار) / ۹ سال سابقه اجرایی در فوتبال	۱۰ سال
	مرد	۴۸	داور بین‌المللی فوتبال	داور بین‌المللی (فیفا)	۲۰ سال
	مرد	۴۳	مسئول فدراسیون فوتبال	مدیر اجرایی فدراسیون	۱۲ سال
	زن	۴۱	مربی فوتبال	مربی فوتبال / درجه A	۱۶ سال
	مرد	۴۶	مسئول روابط بین‌الملل فدراسیون فوتبال	مسئول روابط بین‌الملل	۱۸ سال
	مرد	۳۸	کارشناس داوری فوتبال	کارشناس داوری	۱۴ سال

مأخذ: یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش شامل چارچوب کدگذاری مؤلفه‌ها و مدل مفهومی برخاسته از آن است. چارچوب مفهومی استخراج‌شده شامل ۴ کد محوری، ۱۰ مقوله و ۶۰ کد مفهومی و ۱۳۶ کد اولیه (دارای تکرار) بود.

در جدول ۳، کدهای اولیه استخراج‌شده آورده شده است.

جدول ۳. کدهای اولیه (شاخص‌های) استخراج شده

توسعه مهارت‌های داوران	افزایش تعاملات بین‌المللی	نقش دیپلماسی ورزشی در داوری
حمایت دولت‌ها از داوران	نقش رسانه‌ها در دیپلماسی ورزشی	تأثیر دیپلماسی فرهنگی بر داوری
پوشش رسانه‌ای فعالیت‌های داوری	آموزش داوران در سطح جهانی	گسترش فرصت‌های شغلی بین‌المللی
تبادل اطلاعات میان داوران	نقش آموزش‌های بین‌المللی	روابط فرهنگی بین کشورها
چالش‌های داوری در سطح جهانی	رسانه‌ها و اطلاع‌رسانی در داوری	مشارکت داوران در مسابقات جهانی
تعامل داوران با نهادهای بین‌المللی	معرفی داوران به‌عنوان سفیران فرهنگی	آشنایی با فرهنگ‌های مختلف
مهارت‌های فنی داوران فوتبال	همکاری‌های ورزشی بین کشورها	برنامه‌های آموزشی بین‌المللی
حمایت‌های مالی از داوران	روابط بین‌المللی داوران و فدراسیون‌ها	اعتبار و جایگاه داوران در سطح جهانی
نقش همبستگی در توسعه داوری	رقابت بین‌المللی داوران	تقویت همکاری‌های فرهنگی و ورزشی
حمایت‌های قانونی از داوران	فرصت‌های شغلی برای داوران در مسابقات جهانی	تقویت شبکه‌های ارتباطی داوران
ارتقای جایگاه داوران در جوامع مختلف	روابط بین‌المللی داوران با سازمان‌های جهانی	تأثیر دیپلماسی ورزشی بر همکاری‌های بین‌المللی
تربیت داوران با نگاه جهانی	دوره‌های بین‌المللی برای داوران	توسعه دوره‌های آموزشی برای داوران
تأثیر روابط بین‌المللی بر ارتقای داوران	فرصت‌های جدید در داوری بین‌المللی	تفاوت‌های فرهنگی در داوری
مدیریت استرس در داوری‌های بین‌المللی	مهارت‌های زبانی برای داوران	رسانه‌ها و تبلیغات داوران
رسانه‌ها و حمایت از داوری بین‌المللی	برنامه‌های حمایتی برای داوران	تفاوت‌های شیوه‌های داوری در کشورها
آموزش‌های فرهنگی برای داوران	تجارب موفق داوران در رقابت‌های جهانی	داوران و فرصت‌های شغلی در مسابقات بین‌المللی
تحلیل رسانه‌ای عملکرد داوران	حمایت‌های مالی بین‌المللی از داوران	تحلیل عملکرد داوران در مسابقات بین‌المللی

توسعه مهارت‌های داوران	افزایش تعاملات بین‌المللی	نقش دیپلماسی ورزشی در داوری
تأثیر دیپلماسی فرهنگی بر داوری‌های بین‌المللی	داوران و دیپلماسی ورزشی	روابط فنی داوران با سازمان‌های ورزشی جهانی
رشد حرفه‌ای داوران در مسابقات جهانی	توسعه برنامه‌های داوری در سطح جهانی	توسعه همکاری‌های دوجانبه در داوری
مشارکت داوران در برنامه‌های بین‌المللی	برنامه‌های آموزشی تخصصی برای داوران	تقویت ارتباطات داوران با نهادهای بین‌المللی
بهره‌مندی داوران از فرصت‌های آموزشی بین‌المللی	ارتقای دانش فنی داوران	حضور داوران در مسابقات بین‌المللی
پوشش رسانه‌ای مسابقات داوری	تأثیر رسانه‌های بین‌المللی بر داوری	استفاده از فناوری در آموزش داوران
توسعه آموزش‌های تخصصی برای داوران	نقش آموزش در دیپلماسی ورزشی	داوران به‌عنوان نمایندگان دیپلماسی ورزشی
تبلیغات بین‌المللی داوران	تربیت داوران با در نظر گرفتن فرهنگ‌های مختلف	چالش‌های فرهنگی در داوری
حمایت‌های رسانه‌ای از داوری‌ها	اثرات فرهنگی دیپلماسی ورزشی بر داوران	معرفی داوران به جوامع مختلف
رشد داوران در زمینه‌های مختلف	تأثیر رسانه‌ها بر شفافیت داوری	تأثیر روابط بین‌المللی بر توسعه داوری
حمایت رسانه‌ها از داوران در سطح جهانی	آموزش و ارتقای سطح داوران	استفاده از رسانه‌ها برای ارتقای داوری
تأثیر دیپلماسی ورزشی بر فرصت‌های شغلی داوران	بازتاب عملکرد داوران در رسانه‌ها	رشد داوران فوتبال در سطح جهانی
رشد و ارتقای داوران در رسانه‌ها	نقش رسانه‌ها در معرفی داوران	داوری و مشارکت در مسابقات بین‌المللی
دیپلماسی ورزشی و فرصت‌های جدید داوری	بازنمایی رسانه‌ای داوران بین‌المللی	آموزش‌های تخصصی داوری در کشورهای مختلف
تبادل تجربیات داوران بین‌المللی	فرصت‌های شغلی برای داوران در سطح جهانی	مهارت‌های ارتباطی داوران
برنامه‌های آموزشی برای داوران	تأثیر رسانه‌ها بر شرایط داوری در مسابقات جهانی	داوران و تعامل با فدراسیون‌های جهانی
حمایت از داوران در مسابقات بین‌المللی	بازخوردهای داوران از مسابقات جهانی	شفافیت در داوری‌های بین‌المللی

نقش دیپلماسی ورزشی در داوری	افزایش تعاملات بین‌المللی	توسعه مهارت‌های داوران
همکاری‌های دوجانبه بین کشورها در داوری	فرصت‌های شغلی داوران در سطح جهانی	برنامه‌های فرهنگی برای داوران
مهارت‌های مدیریت زمان برای داوران	تأثیر سیاست‌های بین‌المللی بر داوری	تربیت داوران با توجه به چالش‌های جهانی
دیپلماسی فرهنگی در داوری‌های بین‌المللی	حمایت‌های دولت‌ها از داوران بین‌المللی	سازمان‌دهی دوره‌های تخصصی برای داوران
تأثیر دیپلماسی ورزشی بر وضعیت داوران	تسهیل تبادل فرهنگی بین داوران	چالش‌های فرهنگی داوری
رقابت‌های جهانی داوران	آموزش‌های پیشرفته برای داوران	رسانه‌ها و تأثیر بر جایگاه داوران
داوران و روابط بین‌المللی	افزایش آگاهی در مورد داوری‌های جهانی	سازمان‌دهی رویدادهای بین‌المللی داوری
حمایت‌های فنی از داوران بین‌المللی	تبادل دانش بین داوران	روابط نهادهای ورزشی با داوران
ارتقای سطح داوران در سطح جهانی	روابط دیپلماتیک داوران و نهادهای بین‌المللی	توسعه داوران در زمینه‌های مختلف
تقویت همکاری‌های ورزشی در داوری	تعاملات داوران در سطح بین‌المللی	حضور داوران در مسابقات جهانی
آموزش داوران با روش‌های نوین	رسانه‌ها و پوشش داوری	تأثیر رسانه‌ها بر فرهنگ داوری
روابط فرهنگی داوران با کشورهای مختلف	همکاری‌های بین‌المللی داوران	معرفی داوران به‌عنوان شخصیت‌های فرهنگی
تأثیر دیپلماسی ورزشی در تعاملات داوران	برنامه‌های حمایتی بین‌المللی از داوران	شبکه‌سازی داوران در سطح جهانی
داوران و رسانه‌ها در رقابت‌های جهانی	آموزش‌های تخصصی برای داوران در سطح جهانی	تأثیر دیپلماسی فرهنگی بر داوران
حمایت‌های رسانه‌ای از داوران در مسابقات جهانی	بهبود مهارت‌های زبانی داوران	دیپلماسی ورزشی و توسعه داوری

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در ادامه، کدهای اولیه با فراوانی بیشتر و با پشتوانه مبانی نظری شناسایی شدند و کدگذاری محوری انجام گردید. با توجه به هدف پژوهش، ۴ کد محوری شناسایی شد که در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴. کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌های انجام شده

تم اصلی	تم فرعی	کدهای باز	کد مصاحبه‌شوندگان
		توسعه روابط بین‌المللی داوران	D1, D3, D7
		تعامل با کنفدراسیون‌های فوتبال قاره‌ای	D2, D5
	توسعه روابط	برقراری تعاملات داوری با کشورهای پیشرو	D4, D8, D12, D17
	بین‌المللی	ایجاد تفاهم‌نامه‌های همکاری	D6, D9, D14
		برگزاری جلسات با فدراسیون‌های جهانی	D11, D13, D17
		گسترش ارتباطات دیپلماتیک ورزشی	D15, D18, D20
		افزایش تبادلات بین‌المللی داوران	D1, D4, D8
	افزایش تعاملات	استفاده از سفرهای ورزشی برای ایجاد روابط	D2, D6, D11, D18
دیپلماسی ورزشی	جهانی	مشارکت در پروژه‌های داوری جهانی	D3, D9
		برگزاری کارگاه‌های مشترک داوری	D5, D10, D13
		تبادل تجربیات بین داوران کشورها	D7, D12, D19
		توسعه همکاری‌های چندجانبه بین داوران	D14, D16, D20
		ارتقای استانداردهای داوری از طریق تعاملات خارجی	D1, D5
	ارتقای استانداردهای داوری	ارزیابی عملکرد داوران بین‌المللی	D2, D6, D10
		ایجاد معیارهای جهانی داوری	D3, D7, D11
		تدوین دستورالعمل‌های بین‌المللی	D4, D8, D12, D19
		استانداردسازی فرآیندهای داوری	D13, D15, D18
		بهره‌گیری از بازخوردهای بین‌المللی	D14, D16, D19, D20
		برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک	D1, D3, D6
	فرصت‌های آموزشی بین‌المللی	حضور داوران در سمینارهای بین‌المللی	D2, D4, D7
		توسعه آموزش‌های آنلاین بین‌المللی	D5, D8, D11
		اعزام داوران به دوره‌های پیشرفته خارجی	D9, D13, D16
		ایجاد مراکز آموزش بین‌المللی	D10, D14, D18
	توسعه حرفه‌ای داوران	همکاری با مربیان جهانی داوری	D12, D15, D19
		اعزام داوران برای تجربه بین‌المللی	D1, D2
		مشارکت داوران در مسابقات بین‌المللی	D4, D5, D6
	کسب تجربه بین‌المللی	ایجاد فرصت برای داوران در رویدادهای جهانی	D7, D8, D9
		حضور در لیگ‌های معتبر خارجی	D10, D11, D12
		عضویت در کمیته‌های داوری بین‌المللی	D13, D14, D15, D18, D19
		همکاری در تورنمنت‌های قاره‌ای	D16, D17, D18

کد مصاحبه‌شوندگان	کدهای باز	تم اصلی	تم فرعی
D19, D20, D1	انتقال دانش از طریق داوران بین‌المللی	تبادل دانش و اطلاعات	
D2, D3, D4	ایجاد شبکه ارتباطی جهانی		
D5, D6, D7	به‌کارگیری تجربه داوران بازنشسته		
D8, D9, D10	برگزاری و بینارهای مشترک آموزشی		
D11, D12, D13	تدوین مقالات علمی مشترک		
D14, D15, D16	تبادل برنامه‌های توسعه داوری		
D17, D18, D19	ارتقای برند داوران در سطح جهانی		
D20, D1, D3	افزایش حضور رسانه‌ای داوران		
D4, D5, D7	مشارکت در جلسات فیفا و AFC		
D8, D9, D11	پوشش رسانه‌ای دستاوردهای داوران		
D12, D14, D16	معرفی داوران برتر در سطح جهانی	ارتقای جایگاه جهانی	
D13, D15, D17	استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین‌المللی		
D18, D19, D20	نقش رسانه در ارتقای دیپلماسی ورزشی		
D1, D2, D4	توسعه دیپلماسی داوری با کشورها		
D3, D5, D7	ترویج فرهنگ صلح از طریق دیپلماسی داوری	تأثیر فرهنگی و رسانه‌ای	
D6, D8, D10	بازنمایی فرهنگی داوران در رسانه‌ها		
D9, D11, D13	نمایش تأثیر داوران در رویدادهای جهانی		
D14, D16, D18, D19	تقویت دیپلماسی عمومی از طریق داوری	همکاری با نهادهای بین‌المللی	
D1, D3, D6, D20	همکاری با نهادهای بین‌المللی داوری		
D2, D5, D8	ایجاد سازوکار ارزیابی بین‌المللی		
D4, D7, D10, D19	تعاملات داوران با سازمان‌های بین‌المللی		
D9, D12, D15	حضور فعال در کنگره‌های داوری		
D11, D14, D17	تبادل تجربیات با کشورهای پیشرو		
D13, D16, D19	مشارکت در طرح‌های تحقیقاتی داوری جهانی		
D18, D20, D1	تأثیر برقراری ارتباطات دیپلماتیک		
D2, D4	نقش دیپلماسی در کاهش تبعیض بین داوران		
D3, D5, D7	حمایت‌های دیپلماتیک از داوران		
D8, D10, D12	استفاده از دیپلماسی ورزشی برای حل منازعات	روابط دیپلماتیک	
D9, D11, D13	برقراری روابط دیپلماتیک از طریق داوری		
D14, D16, D19	ایجاد پل‌های فرهنگی از طریق داوران		

مأخذ: یافته‌های پژوهش

کدگذاری انتخابی (براساس مبانی نظری و متن مصاحبه‌های انجام شده و همچنین نظرات اساتید تیم پژوهش):

- دیپلماسی ورزشی ← تعاملات بین‌المللی و دیپلماتیک ← توسعه حرفه‌ای داوران

دیپلماسی ورزشی به‌طور مستقیم روابط بین‌المللی را تسهیل می‌کند و در نتیجه، بر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال تأثیر می‌گذارد.

- تعاملات بین‌المللی و دیپلماتیک ← جایگاه جهانی داوران فوتبال
- ارتباطات مؤثر بین‌المللی موجب ارتقای جایگاه جهانی داوران و افزایش فرصت‌های شغلی آن‌ها در سطح جهانی می‌شود.

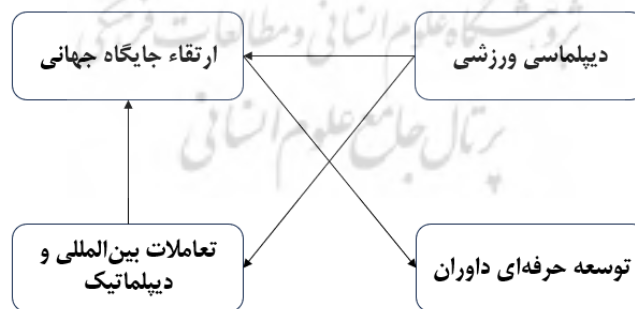
- دیپلماسی ورزشی ← جایگاه جهانی داوران فوتبال
- ارتباطات دیپلماتیک و فرهنگی در عرصه ورزش باعث شناخته‌شدن داوران در عرصه جهانی و باز شدن مسیرهای جدید برای آن‌ها می‌شود.

- جایگاه جهانی داوران ← توسعه حرفه‌ای داوران
- کسب جایگاه جهانی در داوری باعث بهبود فرصت‌های آموزشی و شغلی برای داوران در سطح بین‌المللی می‌شود.

شکل ۱ مدل مفهومی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل تحلیل تأثیر دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی بر توسعه حرفه‌ای و جایگاه

جهانی داوران فوتبال

مأخذ: یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش تحلیل تأثیر دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی بر توسعه حرفه‌ای و جایگاه جهانی داوران فوتبال بود. نتایج این پژوهش نشان داد که دیپلماسی ورزشی از طریق تسهیل ارتباطات بین‌المللی و ایجاد تعاملات سازنده میان داوران، فدراسیون‌ها و نهادهای ورزشی، نقشی محوری در توسعه حرفه‌ای داوران ایفا می‌کند. این دیپلماسی می‌تواند با برگزاری رویدادهای مشترک، ایجاد فرصت‌های آموزشی و تبادل تجربه، مسیر پیشرفت داوران را هموار کرده و جایگاه آنان را در عرصه جهانی ارتقا بخشد. دیپلماسی ورزشی به‌عنوان ابزاری برای تقویت همکاری‌های بین‌المللی، فرصتی منحصر به فرد برای ارتقای سطح حرفه‌ای داوران فراهم می‌کند. طبق یافته‌های لازاریچ^۱ (۲۰۲۱) دیپلماسی ورزشی می‌تواند از طریق برگزاری رویدادهای چندجانبه، کنفرانس‌های بین‌المللی و ایجاد شبکه‌های همکاری بین فدراسیون‌های ورزشی، بستری برای آموزش و به‌روزرسانی مهارت‌های داوران فراهم آورد. این اقدامات به ارتقای مهارت‌های تصمیم‌گیری، مدیریت بازی و تطابق با استانداردهای جهانی کمک می‌کند. در عین حال، در ایران، کمبود تعاملات بین‌المللی و محدودیت‌های دیپلماتیک، چالش‌هایی برای داوران فوتبال ایجاد کرده است. با این وجود، تلاش‌هایی که در جهت استفاده از دیپلماسی ورزشی صورت می‌گیرد، مانند شرکت در رویدادهای جهانی، می‌تواند به کاهش این محدودیت‌ها کمک کند (مهری و همکاران، ۱۴۰۳). پوسلتوایت^۲ و همکاران (۲۰۲۳) تأکید می‌کنند که دیپلماسی ورزشی علاوه بر جنبه‌های فرهنگی، به ارتقای اعتبار ملی و حرفه‌ای نیز منجر می‌شود؛ امری که برای داوران ایرانی بسیار حیاتی است. در عین حال، دیپلماسی ورزشی می‌تواند زمینه توسعه کمی و کیفی رویدادها، منابع انسانی و به‌طور کلی صنعت ورزش در را در پی داشته باشد (دوستی و همکاران، ۲۰۲۳). براساس نظر پامنت^۳ (۲۰۱۹)، مفهوم دیپلماسی ورزشی به‌عنوان یک شاخه نوظهور در روابط بین‌الملل بررسی می‌شود که به‌وسیله آن کشورها از رویدادهای ورزشی و مشارکت در آن‌ها برای تقویت روابط خارجی و تقویت برند ملی خود استفاده می‌کنند. این نوع دیپلماسی در برهه‌های مختلف تاریخی، به‌ویژه در دوران‌های بحران، اهمیت زیادی پیدا کرده است زیرا ورزش می‌تواند به‌عنوان یک زبان جهانی برای تعامل با

1. Lazarevich
2. Postlethwaite
3. Pamment

دیگر کشورها و گروه‌ها عمل کند. این پژوهشگر در نهایت به نقش اساسی ورزش در گسترش دیپلماسی فرهنگی و افزایش نفوذ کشورها در دنیای امروز اشاره می‌کند؛ جایی که به دلیل جهانی‌شدن و ارتباطات بیشتر، تصویر ملی کشورها به‌طور فزاینده‌ای تحت تأثیر رویدادهای ورزشی قرار دارد.

ارتباطات بین‌المللی نیز به‌عنوان یک مؤلفه کلیدی، بستر مناسبی برای شبکه‌سازی حرفه‌ای، تعاملات فرهنگی و یادگیری مهارت‌های نوین فراهم می‌کند. این نوع ارتباطات می‌تواند موجب افزایش فرصت‌های شغلی در سطح جهانی و شناخته‌شدن بیشتر داوران در مجامع بین‌المللی شود. از سوی دیگر، مشارکت در برنامه‌های آموزشی بین‌المللی و تبادل دانش میان داوران کشورهای مختلف، علاوه بر بهبود توانمندی‌های فردی، سبب ارتقای سطح داوری در مسابقات بین‌المللی می‌گردد. ارتباطات بین‌المللی به‌ویژه از طریق آموزش‌های مشترک و تعاملات چندفرهنگی، به داوران امکان می‌دهد تا دانش خود را گسترش دهند و با استانداردهای روز دنیا همگام شوند. طبق پژوهش گریکس^۱ و همکاران (۲۰۲۱) این ارتباطات می‌تواند فرصت‌هایی برای آموزش در فدراسیون‌های بین‌المللی و مشارکت در رویدادهای بزرگ ایجاد کند. در ایران، با وجود محدودیت‌های موجود، شرکت داوران در مسابقات منطقه‌ای و استفاده از پلتفرم‌های آموزشی بین‌المللی می‌تواند به افزایش دانش و مهارت‌های آنان کمک کند. در این راستا، وب و همکاران (۲۰۲۳) و دانوارد^۲ و همکاران (۲۰۲۴) معتقدند حضور در مسابقات و رویدادهای منطقه‌ای، چندفرهنگی و چالش‌برانگیز از ابعاد توسعه حرفه‌ای داوران ورزشی می‌باشد که می‌تواند تجارب آنان را ارتقاء و مهارت مدیریت رویداد تقویت کند.

نتایج همچنین نشان داد که کسب جایگاه جهانی در عرصه داوری فوتبال، زمینه‌ساز ایجاد فرصت‌های بیشتر برای آموزش، اشتغال و مشارکت در رویدادهای بزرگ ورزشی است. این امر نه تنها به توسعه حرفه‌ای داوران کمک می‌کند بلکه اعتبار و نفوذ آن‌ها را در فدراسیون‌های بین‌المللی افزایش می‌دهد. ارتباطات دیپلماتیک و فرهنگی در عرصه ورزش به‌ویژه از طریق رسانه‌ها، نقش مهمی در معرفی داوران و افزایش محبوبیت آن‌ها دارد. رسانه‌ها می‌توانند با برجسته‌سازی عملکرد داوران، زمینه‌ساز جلب حمایت‌های نهادی و

1. Grix
2. Downward

عمومی شوند و به موفقیت حرفه‌ای آنان کمک کنند. در شرایط ایران، چالش‌هایی مانند محدودیت‌های مالی، عدم حضور گسترده در رویدادهای بین‌المللی و کمبود دسترسی به فناوری‌های پیشرفته، مانع رشد حرفه‌ای داوران شده است. با این حال، استفاده از ظرفیت‌های دیپلماسی ورزشی، به‌ویژه از طریق همکاری با کشورهای منطقه‌ای و بهره‌گیری از رسانه‌ها، می‌تواند به بهبود این وضعیت کمک کند. در این راستا اوبرین^۱ و همکاران (۲۰۲۳) دریافتند تعامل با سایر داوران و گروه‌های پشتیبانی باعث اشتراک‌گذاری تجربیات و یادگیری جمعی می‌شود.

به‌طور کلی دیپلماسی ورزشی با تسهیل تعاملات با فدراسیون‌ها و نهادهای بین‌المللی، فرصت‌های آموزشی و رقابتی بیشتری را در اختیار داوران قرار می‌دهد و مسیر شغلی آن‌ها را به سمت استانداردهای جهانی هدایت می‌کند. این نتایج با مطالعات سانتوس و همکاران (۲۰۲۵) همخوانی دارد که بر اهمیت شبکه‌سازی حرفه‌ای و فرصت‌های بین‌المللی برای رشد شغلی داوران فوتبال زنان در پرتغال و اسپانیا تأکید دارند. همچنین، یافته‌های کللند (۲۰۲۱) و وب و همکاران (۲۰۲۲) نشان می‌دهد که حمایت سازمانی و دسترسی به تعاملات بین‌المللی، علاوه بر ارتقای انگیزه، نقش مهمی در حفظ و ماندگاری داوران ایفا می‌کند. مطالعات هافمن و همکاران (۲۰۲۴) و جولی و پرونیل (۲۰۲۵) نیز بر اهمیت چارچوب‌های ساختاریافته و مسیرهای توسعه حرفه‌ای در پیشرفت عملکرد داوران تأکید دارند که با یافته‌های حاضر همسو است؛ به‌ویژه اینکه دیپلماسی ورزشی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار ساختاری برای باز کردن مسیرهای حرفه‌ای جدید و ایجاد فرصت‌های شغلی و بین‌المللی عمل کند. یافته‌های لیو و همکاران (۲۰۲۵) و واسیلیکا و همکاران (۲۰۲۵) نیز نشان می‌دهد که تعاملات اجتماعی، اعتماد سازمانی و انگیزه حرفه‌ای در افزایش عملکرد و جایگاه بین‌المللی داوران نقش حیاتی دارند. بنابراین، ارتباطات دیپلماتیک و فرهنگی نه تنها موجب شناخته شدن داوران در سطح بین‌المللی می‌شود بلکه فرصت‌های توسعه شغلی و ارتقای انگیزه حرفه‌ای آنان را نیز تقویت می‌کند. با توجه به نتایج این پژوهش و مطالعات بین‌المللی، می‌توان نتیجه گرفت که برای تقویت جایگاه جهانی داوران فوتبال ایران، بهره‌گیری مؤثر از دیپلماسی ورزشی، شبکه‌سازی حرفه‌ای، توسعه مهارت‌ها و آموزش‌های استاندارد بین‌المللی ضروری است. این رویکرد همزمان توان فنی داوران را افزایش داده، فرصت‌های شغلی و

رقابتی آنان را ارتقا می‌دهد و زمینه حضور مؤثر و پایدار در فدراسیون‌ها و رقابت‌های بین‌المللی را فراهم می‌آورد. درعین حال این پژوهش نشان داد که دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی می‌توانند از طریق ایجاد فرصت‌های آموزشی، شبکه‌سازی حرفه‌ای و افزایش تعاملات فرهنگی، تأثیر بسزایی در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال داشته باشند. برای تحقق این امر در ایران، نیاز به برنامه‌ریزی‌های ساختاری در سطح فدراسیون‌های ورزشی، توجه به نقش رسانه‌ها در معرفی و حمایت از داوران و همچنین گسترش تعاملات دیپلماتیک با کشورهای پیشرو در این زمینه وجود دارد. درنهایت، سرمایه‌گذاری در دیپلماسی ورزشی و تقویت ارتباطات بین‌المللی می‌تواند نه تنها به ارتقای جایگاه جهانی داوران ایرانی منجر شود بلکه به بهبود تصویر کلی فوتبال ایران در عرصه بین‌المللی کمک کند. این اقدامات، زمینه‌ساز تحقق اهداف بلندمدت توسعه ورزش کشور و افزایش مشارکت مؤثر در نهادهای بین‌المللی خواهد بود. با توجه به این یافته‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که دیپلماسی ورزشی و ارتباطات بین‌المللی ابزارهایی حیاتی برای تسهیل پیشرفت حرفه‌ای داوران فوتبال و ارتقای جایگاه آن‌ها در سطح جهانی هستند. از این رو، توصیه می‌شود نهادهای ورزشی و فدراسیون‌های فوتبال با ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای تعاملات بین‌المللی، حمایت از حضور داوران در برنامه‌های آموزشی جهانی و استفاده از ظرفیت رسانه‌ها، به ارتقای جایگاه جهانی داوران کمک کنند. در نهایت، موفقیت در این عرصه نه تنها به توسعه حرفه‌ای داوران منجر خواهد شد بلکه نقش قابل توجهی در بهبود وجهه بین‌المللی ورزش کشور ایفا خواهد کرد.

در پایان شایان ذکر است که پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود از جمله اینکه این مطالعه به‌طور خاص بر فوتبال و داوران آن تمرکز داشته و نتایج و چارچوب‌های استخراج شده ممکن است در سایر رشته‌های ورزشی با ساختارها، سیاست‌ها و شرایط متفاوت، قابل تعمیم مستقیم نباشد. علاوه بر این، دسترسی محدود به تعاملات واقعی داوران ایرانی با فدراسیون‌ها و نهادهای بین‌المللی به دلیل محدودیت‌های سیاسی و تحریم‌ها، امکان بررسی کامل نقش دیپلماسی ورزشی در توسعه حرفه‌ای را محدود کرده است. نمونه‌گیری پژوهش عمدتاً شامل داوران شناخته‌شده و فعال بود و تجربیات داوران جوان یا کمتر شناخته‌شده لحاظ نشده است.

تعارض منافع
تعارض منافع ندارم.

سپاسگزاری

از همه کسانی که ما را در این پژوهش یاری رساندن کمال تشکر و قدردانی را داریم.

ORCID

Mohammad Teymouri		https://orcid.org/0009-0005-8939-5153
Mohammadali Noudehi		https://orcid.org/0000-0002-8419-9955
Mojtaba Ahmadi		https://orcid.org/0000-0002-6341-2665
Zynalabedin Fallah		https://orcid.org/0000-0002-4168-4037
Taher Bahlakeh		https://orcid.org/0000-0002-0577-8431

References

- Aliende, I. & Webb, T. (2024). Analysis of the key factors influencing the beginning and continuation of football referees' careers in Europe: Improving recruitment and retention. <https://pureportal.coventry.ac.uk/en/publications/analysis-of-the-key-factors-influencing-the-beginning-and-continu/>
- Aragão e Pina, J., Passos, A., Araújo, D., & Maynard, M. T. (2018). Football refereeing: An integrative review. *Psychology of Sport and Exercise*, 35, 10-26. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.10.006>
- Aragão e Pina, J., Passos, A.M., Carvalho, H. & Travis Maynard, M. (2019). To be or not to be an excellent football referee: Different experts' viewpoints. *Journal of Sports Sciences*, 37(6), 692-700. <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1522940>
- Aras, B. & Özel, M. (2024). Qatar Airways–FC Barcelona sponsorship deal: a catalyst of sports diplomacy? *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 25(4), 732-756. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-09-2023-0192>
- Bayrakdaroğlu, Y., Öntürk, Y., Türker, Ü., Ayhan, M., Kaplan, M. & Şafak, B.U. (2024). Analyzing the professional satisfaction and organisational identification in football referees. *Sportif Bakış: Spor Ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 315-326. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.395>
- Cleland, J. (2021). Respecting referees? An analysis of abuse, support, retention and policy. In *Research handbook on sports and society* (pp. 188-201). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781789903607.00022>
- Dell, C., Gervis, M. & Rhind, D.J. (2016). Factors influencing soccer referee's intentions to quit the game. *Soccer & Society*, 17(1), 109-19. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14660970.2014.919275>

- Dousti, A., Saboonchi, R. & Sabzi, Z. (2023). Identification of strategic elements of sports diplomacy based on soft power in expanding Iran's international relations with Qatar and the United Arab Emirates. *Journal of World Sociopolitical Studies*, 7(2), 317-352. <https://doi.org/10.22059/wsps.2024.363318.1371>
- Downward, P., Webb, T. & Dawson, P. (2024). Referee abuse, intention to quit, and well-being. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 95(1), 207-217. <https://doi.org/10.1080/02701367.2023.2184459>
- Emami, F., Faghani, A., Alavi, SH. & Ghorbani, MH. (2022). Codifying the professional competencies model among Iranian football premier league referees. *Sport Management Studies*, 14(73), 203-28. https://journals.shahroodut.ac.ir/article_2770.html#:~:text=https%3A%2F%2Fdoi%2Eorg%2F10%2E22089%2Fsmrj%2E2021%2E10105%2E3318
- Estrada, X., Priego, M., Morente, A.R. & Mora, C.A. (2022). Relationship between emotional intelligence, burnout and health perception in a sample of football Spanish referees. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, 44, 960-975. <https://doi.org/10.47197/retos.v44i0.91642>
- Faghani, A., Emami, F., Alavi, SH. & Ghorbani, MH. (2022). Leveling components of professional competencies of Iranian Premier League. *New Trends in Sport Management*, 10(38), 135-146. https://ntsmj2.issma.ir/article_733941.html
- Grix, J., Jeong, J.B. & Kim, H. (2021). Understanding South Korea's use of sports mega-events for domestic, regional and international soft power. *Societies*, 11(4), 144. <https://doi.org/10.3390/soc11040144>
- Hoffmann, T., MacMahon, C. & Brand, R. (2024). The game management framework for sports refereeing: a structured perspective on officiating performance and its development. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 27 August, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s12662-024-00978-y>
- Joly, A. & Perreau-Niel, A. (2025). The development of football refereeing in French schools, 1980–2023. *Soccer & Society*, 26(4), 687-699.
- Lazarevich, A. (2021). *Sports diplomacy of Norway and Finland: A comparative analysis*. Tampere University Master's Degree Programme in Leadership for Change Faculty of Management and Business (https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130821/Lazarevich_Anastasiia.pdf?sequence=2)
- Liu, X., Kim, S. & Love, A. (2025). The impact of social exchange on referees' job satisfaction: mediating effect of organizational trust. *SAGE Open*, 15(1), 21582440251329538. <https://doi.org/10.1177/21582440251329538>
- Loghmani, M., Cuskelly, G. & Webb, T. (2021). Examining the career dynamics of elite football referees: a unique identification profile. *Sport Management Review*, 24(3), 517-42. <https://doi.org/10.1080/14413523.2021.1879556>
- Ramezani Nejad, R., Shafiei, S., Rasouli R., Loghmani, M. (2017). Relationship between Job Characteristics and Satisfaction among Iranian Soccer Referees: the Mediate Role of Professional Commitment. *Applied Research of Sport*

- Management, 6(1), 21-32. [In Persian] https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/article_3953.html?lang=fa
- Marwat, M.K., Cheema, F.T., Ali, Y., Hussain, S., Mehmood, K. & Saman, S. (2024). Role of sports diplomacy in promoting peace in global perspectives (A Review of Qualitative Literature). *Al-Qantara*, 10(1), 105-114. https://www.researchgate.net/publication/377775630_Role_of_Sports_Diplomacy_in_Promoting_Peace_in_global_Perspectives_A_Review_of_Qualitative_Literature
- Matviyenko, V.M. & Gryshuk, R.Y. (2024). Sports diplomacy and soft power: analysis and prospects of application of world practices for Ukraine. *Actual Problems of International Relations*, 1(159), 65-71. <https://doi.org/10.17721/apmv.2024.159.1.65-71>
- Mehri, S., Mahmoudi, A., Ghorbani, M. & Nemati, SH. (2024). A comparative study of smart power in sports diplomacy of Iran and the United States. *Olympic Studies*, 2(1), 77-97. [In Persian] https://journal.olympic.ir/article_195260_en.html
- O'Brien, K.A., Rynne, S.B. & Mallett, C.J. (2023). The development of craft in Australian National Rugby League referees. *Sport, Education and Society*, 28(4), 420-433. <https://doi.org/10.1080/13573322.2021.2023491>
- Pamment, J. (2019). Special issue on sports diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 15(3), 145-146. <https://doi.org/10.1057/s41254-019-00136-4>
- Parpa, K. & Michaelides, M. (2022). Anthropometric, strength, and aerobic fitness of higher and lower-level soccer referees. *International Journal of Sports Science*, 12(1), 8-13. <https://doi.org/10.5923/j.sports.20221201.02>
- Płoszaj, K., Firek, W. & Czechowski, M. (2020). The referee as an educator: assessment of the quality of referee–players interactions in competitive Youth Handball. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(11), 3988. <https://doi.org/10.3390/ijerph17113988>
- Ponkin, I.V. & Lapteva, A.I. (2023). Legal status of sports referees: legal nature, features, problems. *Kutafin Law Review*, 10(2), 377-403. <https://doi.org/10.17803/2713-0533.2023.2.24.377-403>
- Postlethwaite, V., Jenkin, C. & Sherry, E. (2023). Sport diplomacy: an integrative review. *Sport Management Review*, 26(3), 361-382. <https://pure.hartpury.ac.uk/en/publications/sports-diplomacy-an-integrative-review/>
- Ridinger, L.L., Kim, K.R., Warner, S. & Tingle, J.K. (2017). Development of the referee retention scale. *Journal of Sport Management*, 31(5), 514-27. <https://doi.org/10.1123/jsm.2017-0065>
- Sadeghi Kalani, A., Zarashtian, SH., Bahrami, SH. & Sadeghi, M. (2022). Compilation of the code of ethics of sports refereeing in Iran with a phenomenological approach. *Strategic Studies of Sport and Youth*, 21(58), 67-82. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.651>
- Santos, S.S., Bezerra, P., Martins, S.R., Lima, R.F. & Silva, B. (2025). Career development in Women Football Refereeing: an exploratory study in Portugal and Spain. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte*

- y *recreación*, 63, 398-409.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9921456>
- Van Biemen, T., Müller, D. & Mann, D.L. (2023). Virtual reality as a representative training environment for football referees. *Human Movement Science*, 89, 103091.
<https://doi.org/10.1016/j.humov.2023.103091>
- Vasilica, I., Silva, R., Costa, P., Figueira, B. & Vaz, L. (2025). Referees' motivation: a systematic review and bibliometric analysis. *Montenegrin Journal of Sports Science and Medicine*, 14(2), Ahead-of.
<https://doi.org/10.26773/mjssm.250908>
- Webb, T. & Dicks, M., Thelwell, R., van Der Kamp, J. & Rix-Lievre, G. (2020). An analysis of soccer referee experiences in France and the Netherlands: Abuse, conflict, and level of support. *Sport Management Review*, 23(1), 52-65. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2019.03.003>
- Webb, T. (2022). Sports match official research: An evolving narrative, positioning future research. *Managing Sport and Leisure*, 27(3), 199-206.
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/23750472.2020.1762304>
- Webb, T. (2022). The evolution of referees in the English Premier League. *Soccer & Society*, 23(4-5), 400-410.
<https://researchportal.port.ac.uk/en/publications/the-evolution-of-referees-in-the-english-premier-league/>
- Webb, T., O'Gorman, J. & Markham, L. (2023). Striving for excellence: Talent identification and development in English football refereeing. *European Sport Management Quarterly*, 23(2), 351-369.
<https://researchportal.port.ac.uk/en/publications/striving-for-excellence-talent-identification-and-development-in-/>
- Zarif, M., Naderian Jahormi, M. & Sultan Hosseini, S. (2015). Five-dimensional description of referees' problems in Iran's premier football league. *Sports Management Studies*, 7(31), 121-136. [In Persian]
https://smrj.ssrc.ac.ir/article_495.html?lang=en

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

استناد به این مقاله: تیموری، محمد، نودهی، محمدعلی، احمدی، مجتبی، فلاح، زین العابدین و بهلکه، طاهر. (۱۴۰۴). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای و جایگاه جهانی داوران فوتبال ایران با تأکید بر دیپلماسی و ارتباطات بین‌المللی. مدیریت توسعه پایدار در ورزش، ۶(۱۵)، ۱۱۲-۱۴۰

Sustainable Development Sport Management Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.